

enkelte Arbejder ikke alene ikke skal lade sig tvinge til at arbejde for saa og saa lidt, den enkelte Arbejder skal ogsaa have Ret til selvstændigt at sige, at han har Lyst til at arbejde for saa og saa lidt, Arbejderne skal gaa ud i det frie Marked og selv forhandle sig til Rette om, hvad de kan faa hos dem, de er beskæftiget hos; at hele Fagbevægelsen ophæves o. s. v., at der indføres de mest ubetingede, de mest vidt-rækkende Manchestertheorier og den mest uddybede Liberalisme, det er det, det ærede Medlem Hr. Axel Dam har gjort sig til Talsmand for. Selv om det ærede Medlem støttede mig i min Modstand mod det ubegrænsede Mandat, har jeg derfor ikke kunnet lade være med at gøre opmærksom paa, at hans Hensigter hermed er vidt forskellige fra mine. Tvungen Voldgift og ubegrænset Mandat har slet ikke noget med Liberalisme at gøre, for saa vidt er det underligt, at det Forslag stilles af det radikale Venstre; tvungen Voldgift og ubegrænset Mandat til visse Tillidsmænd til at afgøre paa andres Vegne er meget mere i Kontakt med det socialistiske Samfund, og naar vi en Gang har faaet det socialistiske Samfund, er det muligt, vi ogsaa vil gaa med, men med Liberalisme har det ikke det fjerneste at gøre. Vi gaar imod det nu, fordi vi under de nuværende Samfundsforhold ikke kan give dette Mandat, denne Ret til Folk, som man ikke i den Henseende stoler paa, til at træffe Bestemmelse om, at Arbejderne skal arbejde paa den og den Maade (*Martin Hansen*: Menneskene bliver bedre). Nej, Menneskene bliver ikke bedre, ærede Medlem Hr. Martin Hansen, Socialdemokrater er menneskeligt set ikke bedre end andre, paa ingen Maade! (*En Stemme*: Jo!). Paa ingen Maade, der findes gode og daarlige Mennesker indenfor alle Partier, men den Samfundsordning, som Socialdemokraterne vil gennemføre, forhindrer Udbytning af andres Arbejdskraft, den indfører andre Produktionsformer, andre Produktionsforhold og forhindrer Udbytning af de økonomisk svagere Individuer — jeg siger ikke noget til det, for naar Forholdene og Samfundsformerne er af en saadan Art, har de deres fulde Ret —, forhindrer, for at sige det kort, det Udbytningsystem, som nu flourer.

Til den højtærede Minister skal jeg sige, at det, han foreslaar i Forslaget om, at Forligsmanden nu skal have en noget anden Opgave end hidtil, ikke blot den Opgave at søge at finde en Ordning, men ogsaa at lade sit personlige Skøn om, hvad der er rigtigt eller urigtigt, rimeligt eller ikke rimeligt, maa jeg hellere

sige, give sig Udtryk, naturligvis er en Art Etablering af frivillig Voldgift, men der er her mange Spørgsmaal, som maa tages op til Behandling; jeg skal imidlertid ikke komme indgaaende ind paa dem, men kun sige, at naar Ministeren udtalte, at Arbejds-løsheden er et uforkasteligt Vidnesbyrd om, at der indgaas Overenskomster, som giver en højere Løn, end de paagældende Erhverv kan bære, saa tror jeg dog, at Ministeren efter nøjere Overvejelse vil give mig Ret i, at den Slutning var noget for-hastet. At den store Arbejdsløshed skulde bunde i, at Arbejdsgiverne frivilligt har underskrevet Overenskomster, hvorefter der gives Arbejderne en højere Løn, end Virksomhederne kan bære — den Opfattelse tror jeg dog alligevel, den højtærede Minister kommer til at revidere en Smule, jeg tror nok, han maa indrømme, at der er langt, langt dybereliggende Grunde til Arbejdsløsheden end den, han her paastaar. Jeg maa ligesom i Gaar hævde, at nogen overhængende Fare for, at Arbejdsgiverne skal underskrive Overenskomster, de ikke kan staa sig ved, er ikke til Stede. De nuværende Produktionsformer, navnlig Aktieselskabsformen, har givet en planløs Produktion ganske uden Samfundshensyn, Arbejderne er blevet et Stykke Værktøj, som man kan tage i Brug, naar man finder det profitmæssigt, formaalstjenligt at sætte Hjulene i Gang, og som man kan smide fra sig, ja, selve det kapitalistiske Produktionssystem kræver jo en ledig Arbejderhær, en Reservehær, som man kan drage ind i Fabrikkerne, naar som helst der er Brug for den. Arbejderne er blevet et upersonligt Moment i Produktionen, og derfor udtalte jeg i Gaar — det er sagt saa hyppigt fra vor Side, og det blev ogsaa understreget af det ærede Medlem Hr. P. Munch, —, at det er Forholdet mellem Arbejdere og Arbejdsgivere, som er den dybtliggende Aarsag, og det er det, der skal rettes, hvis man skal ind under andre Former. Endelig har vi vistnok ogsaa et uforkasteligt Vidnesbyrd — for at bruge Ministerens Udtryk — om, at Arbejdsløsheden i høj Grad skyldes den Krig, som Europa har gennemlevet, og det, der fulgte efter Krigen, og ikke mindst den Maade, paa hvilken de, der havde Ansvaret for Produktionslivet, og som altid siger saa smukt til Arbejderne, naar de forlanger mere i Løn: Det er os, der maa tage Ansvaret, der maa tage Nedgangsarene, bar sig ad under Krigsaarene med hele deres vilde Spekulation og Overkapitalisering af Virksomhederne. Ministeren er vist ikke i Tvivl om, at Arbejds-løs-